

OBČINA IDRİJA
Mestni trg 1
5280 IDRİJA

ŽUPAN

tel.: 05 37 34 500
fax: 05 37 34 531
obcina.idrija@idrija.si

Datum: 30. 12. 2024

3

OBČINSKI SVET OBČINE IDRİJA

Zadeva: Problematika ambulant družinske medicine v Zdravstvenem domu Idrija

Predlagatelj: Tomaž Vencelj, župan Občine Idrija

Gradivo pripravili/poročevalci:
mag. Tomaž Glažar – Zdravstveni dom Idrija

Pristojno delovno telo:
Odbor za družbene dejavnosti

Številka: 0301-1/2025

Datum: 27. 12. 2024

**Svet zavoda
Zdravstvenega doma Idrija**

**Občinski svet
Občine Idrija**

ZADEVA: Pomanjkanje zdravnikov družinske medicine v ZD Idrija – aktivnosti za izboljšanje stanja

V letu 2021 je bilo v ZD Idrija 6,8 programa ambulant družinske medicine. Od tega sta se 2 programa izvajala v Zdravstveni postaji Cerkno, 4,8 pa v Idriji. Danes imamo skupaj 5,5 programa družinske medicine. Razlog za to sta upokojitvi dveh zdravnic.

Dodatni zdravnik - specialist družinske medicine

Ob nastopu mandata direktorja smo ugotavljali da bi, za normalno zagotavljanje dostopnosti do zdravnika družinske medicine, potrebovali še vsaj enega zdravnika oziroma program. Zato smo začeli z intenzivnimi prizadevanji za njegovo pridobitev, kljub težavam, ki jih je še vedno povzročala pandemija. Poleg stalno objavljenih razpisov za zaposlitev zdravnika specialista smo pri Zdravniški zbornici Slovenije naročili in plačali njihovo posredovanje vabila specializantom, ki končujejo specializacijo iz družinske medicine, da se zaposlijo v ZD Idrija. Na vabilo ni bilo nobenega odziva. Prav tako smo preko lastnih socialnih omrežij zdravniki in ostali začeli vabiti zdravnike in specializante, da se zaposlijo v ZD Idrija. Tudi iz tega naslova nismo prejeli nobenega interesenta.

Specializanti

Spoznali smo, da bo zelo težko pritegniti zdravnike, ki niso iz naših krajev. Zato smo pozornost usmerili na pridobivanje specializantov družinske medicine med študenti Medicinske fakultete, ki izvirajo z območja občin Idrija in Cerkno ter sosednjih občin. Zato smo vsako leto organizirali srečanje s študenti medicine, ki prihajajo iz naših krajev. Poleg štirih specializantk, ki smo jih tedaj imeli, smo leta 2021 zaposlili enega in v letih 2023 ter 2024 še po dva specializanta družinske medicine. Leta 2022 je s specializacijo zaključila ena specializantka, ki ima trenutno 0,7 ambulante družinske medicine. V letu 2025 naj bi specializacijo zaključili še trije specializanti, v letu 2026 ena specializantka in v letu 2027 še en specializant. Nekateri od njih bodo delno zaposleni v enoti nujne medicinske pomoči (NMP), nekateri pa bodo imeli skrajšan delovni čas zaradi varstva otrok, kar jim omogoča Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. Zato je v tem trenutku nemogoče napovedati koliko programa bodo prevzeli in koliko ljudi bomo lahko na posameznega specialista opredelili.

Zdravniki iz tujine

V letu 2023 smo zaposlili zdravnico družinske medicine iz Bosne in Hercegovine. Strokovni vodja in uprava zdravstvenega doma ji je pomagala pri pridobivanju ustrezne dokumentacije za bivanje v Sloveniji, priznavanje njene izobrazbe in pri premagovanju številnih ostalih izzivov, ki jih prinaša selitev tujcev v Slovenijo. Občina Idrija ji je zagotovila stanovanje. Ministrstvo za zdravje je zahtevalo 11 mesecev uvajalnega obdobja. V okviru ZD Idrija smo ji zagotovili glavnega mentorja. V teh 11 mesecih

je samo občasno delala v ZD Idrija, vse ostalo je krožila po drugih zdravstvenih ustanovah. Z nekaterimi ustanovami smo se uspeli dogovoriti, da je nekaj kroženja opravila v ZD Idrija. Ob zaključku kroženja smo dosegli, da je takoj pristopila k strokovnemu izpitu. Nekateri čakajo po več mesecev. Žal se ni odločila za to, da bi ostala v Idriji, ampak se je sredi leta 2024 preselila v Maribor.

Kljub temu nismo obupali in smo v letu 2024 navezali stik z dvema zdravnikoma iz Srbije, ki bi lahko pri nas opravila specializacijo in pričakujemo, da se bosta po njej tudi zaposlila v ZD Idrija. Eden od kandidatov ne bo mogel priti v Slovenijo, z drugim se dogovarjamo da bi se v prvem polletju 2025 zaposlil v ZD Idrija kot specializant.

Sodelovanje direktorjev zdravstvenih domov Severnoprimske regije

Pomanjkanje zdravnikov družinske medicine pesti tudi ostale zdravstvene domove v regiji. Zato smo se leta 2021 povezali direktorji zdravstvenih domov Idrija, Tolmin, Ajdovščina in Nova Gorica, da identificiramo vzroke in poiščemo možne rešitve, ki niso odvisne samo od nas. Pomanjkanje zdravnikov v osnovnem zdravstvu je namreč sistemski problem, ki ga bi moralo že v preteklosti rešiti Ministrstvo za zdravje in posledično Vlada RS. Oblikovali smo sledeče predloge:

1. Medicinska fakulteta
 - a. Povečati vpis na medicinske fakultete
 - b. Sprostiti vpis na medicinske fakultete tudi za tiste, ki niso »super odličnjaki«
 - c. V 3. letniku se študenti opredelijo za osnovne zdravstvene smeri, med katerimi so tudi družinska medicina, pediatrija in ginekologija
 - d. Promocija specializacij iz družinske medicine, pediatrije in ginekologije že na Medicinski fakulteti, da te specializacije postanejo ugledne
2. Specializacije
 - a. Večje število specializantov družinske medicine, pediatrije in ginekologije
 - i. Letni razpis vsaj 130 specializacij družinske medicine
 - ii. Omejitev razpisov za druge specializacije
 - b. Specializanti družinske medicine, pediatrije in ginekologije krožijo 3 leta v matični ustanovi (v osnovnem zdravstvu) in 1 leto po bolnišnicah (specializanti krožijo 3 tedne na mesec v matični ustanovi, 1 teden pa v bolnišnici)
 - c. Vsak specializant mora krožiti najmanj 6 mesecev v osnovnem zdravstvu
 - d. Sekundarij zdravniki lahko opravljajo le v osnovnem zdravstvu in nikjer drugje
 - e. Znižanje izkušenj kandidatov za glavne mentorje iz 5 na 3 leta po specializaciji
 - f. Specializacije se razpišejo za posameznega delodajalca
3. Dvig plač izbranim osebnim zdravnikom
 - a. Za najmanj 40%
 - b. Tam, kjer primanjkuje zdravnikov, se plače dvignejo za dodatnih 20%
4. Odprava administrativnih obremenitev
 - a. Prenehanje:
 - i. Priprave dokumentacije za komisije – uvedba e-kartona
 - ii. Napotovanje po nalogu specialista
 - iii. Predpisovanje nekaterih zdravstvenih pripomočkov
 - iv. Priprava napotnic za kronične ali sezonske terapije
 - v. Izdaja delovnih nalogov
 - vi. Vodenja evidenc trajanja bolniškega staleža po poteku 30 dni
 - vii. Organiziranja preiskav za obravnave na sekundarni ravni
 - viii. Izdaja zdravniških potrdil, ki izhajajo iz podatkov iz obstoječih evidenc
 - ix. ...
 - b. Potrebna dodatna zaposlitev DMS v ambulantih, ki prevzame te naloge
 - c. Povračanje določenih kompetenc SMS

5. Ohranjanje glavarinskih količnikov (GK)
 - a. 1890 GK je sprejemljivo
 - b. Največje dovoljeno število je 2500 GK, ker je nad to mejo:
 - i. Visoka nedostopnost do zdravnika
 - ii. Slaba kakovost zdravstvenih storitev
 - iii. Nepotrebna obremenitev sekundarija
6. Uvoz zdravnikov
 - a. Vlada ustanovi posebno »agencijo« za načrtno pridobivanje zdravstvenega osebja iz tujine, ki zbira podatke o potrebah in ponudbi, aktivno pridobiva zdravnike iz tujine in vodi postopke pridobivanja dokumentacije (nostrifikacije diplom, urejanje specializacij, urejanje dovoljenj za delo in bivanje)
 - b. Zdravnik iz tujine se takoj lahko vpiše na specializacijo družinske medicine, pediatrije in ginekologije (pogojni vpis)
 - c. Med specializacijo pridobi:
 - i. Potrdilo o poznavanje jezika
 - ii. Nostrifikacijo diplome
 - d. Specialist DM/PED/GIN lahko začne takoj z delom, v 2 letih pridobi:
 - i. Potrdilo o poznavanje jezika
 - ii. Nostrifikacijo diplome
7. Postavitev Sektorja za osnovno zdravstvo v okviru Direktorata za zdravstveno varstvo
 - a. Stalno telo, ki se ukvarja z razvojem osnovnega zdravstva
 - b. Sestavljajo ga redno zaposleni na Ministrstvu za zdravje

Te rešitve smo predstavili županom Severnoprimske regije in Odboroma za zdravstvo in lokalne skupnost Državnega sveta. Vsi so nas podprli.

Predloge rešitev smo predstavil tudi ministroma v letu 2021 in 2022 in predlog posredovali Vladi. Podpore nismo dobili. Predlogi so bili predstavljeni tudi Strateškemu svetu pri Vladi. Ta je nekatere predloge sprejel, vendar se do danes ni spremenilo nič.

Nadomestna ambulanta

Pomladi leta 2022 smo po upokojitvi zdravnice vzpostavili t.i. nadomestno ambulanto. Njen namen je bil, da bodo v njej zdravstvene obravnave, namenjene pacientom iz Idrije in Cerknega, dobili tudi pacienti, ki nimajo izbranega zdravnika ali pa je njihov zdravnik dlje časa odsoten. To je bil korak nazaj v dostopnosti, kot so jo pacienti poznali do tedaj. Pacienti niso več prihajali do svojega zdravnika in isto obravnavo je vodilo več zdravnikov. Toda to je bil edini način, da pacientov brez ustrezne oskrbe nismo puščali pred vrati zdravstvenega doma.

V nadomestno ambulanto so se vključevali vsi zdravniki družinske medicine, tudi tisti, ki se sicer iz različnih razlogov ne morejo vključevati v dežurstva na NMP. Poleg specialistov so v nadomestni ambulanti delali tudi specializanti. Občasno nam je uspelo zagotoviti tudi po dva tima, ki sta istočasno delala v nadomestni ambulanti. Ambulanto smo okrepili s SMS podporo in osebjem na informacijah. Z zamenjavo telefonske opreme smo zagotovili, da so pacienti preko telefona vedno prišli do nadomestne ambulante.

Poleti 2024 so se vsi timi družinskih ambulant v ZD Idrija vključili v delo nadomestne ambulante. S tem so si pacienti, ki imajo izbranega zdravnika, delili usodo s tistimi, ki ga nimajo. To smo bili primorani storiti, saj nam je drastično primanjkovalo zdravnikov za delo v službi NMP. Nekateri specialisti so se večkrat na teden vključevali v delo enote NMP, s tem pa se je zmanjševala možnost njihovega dela v ambulantah družinske medicine. Obravnave pacientov so se zamikale in pacienti so na obravnave

čakali vedno več časa. Novembra 2024 so vsi specializanti začeli s kroženjem v drugih zdravstvenih organizacijah. Zamikanje obravnav se je še povečalo in čez noč postalo neobvladljivo. Zaradi varnosti pacientov in preobremenjenosti zdravnikov smo se odločili, da bo nadomestna ambulanta zaključila z delom konec leta 2024.

Razlogi za odločitev o prekinitvi dela nadomestne ambulante

Kot navedeno, so v novembru 2024 vsi specializanti začeli s kroženjem v drugih zdravstvenih ustanovah, posledično njihovo vključevanje v delo nadomestne ambulante ni bilo več mogoče. V nadomestni ambulanti smo le stežka zagotavljali zdravnika, ki je obravnaval vse paciente.

Na škodo in nezadovoljstvo pacientov se je čakanje na obravnave močno podaljšalo. Ob tem so zdravniki prihajali v hude stiske, saj niso mogli zadostiti potrebam pacientov, ne glede na to, če so imeli tudi po več kot 100 obravnav na en ordinacijski dan, kar je več kot 100% preseglo povprečno obremenitev, ki jo priznavajo po strokovni normativi. Temu se je pridružil strah, da bodo ob takšnih pogojih naredili strokovno napako, ki bi lahko škodovala pacientom in zdravnikom.

Nekateri so začeli razmišljati o odhodu ali daljši prekinitvi dela, saj niso več zdržali hudih pogojev dela, fizične in psihične preobremenitve. Pri nekaterih zdravnikih so se začele pojavljati zdravstvene težave, povezane predvsem s preutrujenostjo.

Močno je narastel pritisk na enoto NMP. Prišlo je tako daleč, da so v NMP opravljali kontrolne preglede. S strokovnega vidika je nedopustno, da bi enota NMP postala nova nadomestna ambulanta. Preutrujeni zdravniki pri nujnih primerih ne morejo biti ustrezno učinkoviti.

Zaradi varnosti pacientov in preobremenjenosti zdravnikov smo se odločili, da bo nadomestna ambulanta z delom zaključila konec leta 2024. Ta odločitev je bila vse prej kot lahka, saj se zavedamo stisk pacientov, ki ne morejo priti do zdravnika. Zato smo več kot mesec dni iskali druge možnosti, vendar jih nismo uspeli najti.

Delovanju ambulant družinske medicine v Idriji po 1. 1. 2025

Z novim letom bomo vzpostavili normalno delo ambulant družinske medicine. Zdravniki bodo ponovno delali v svojih ordinacijah. Obravnavali bodo paciente, ki so opredeljeni pri njih. Ker se bodo zdravniki še vedno pogosto vključevali v delo enote NMP, med ordinacijskim časom ambulate, bomo organizirali nadomeščanje teh ambulant. Zato bodo pacienti, ki imajo izbranega zdravnika, redno prihajali do obravnav. Z vidika pacientov, ki imajo izbranega zdravnika, se bo kakovost obravnav bistveno izboljšala.

Pacienti, ki nimajo izbranega zdravnika si bodo morali izbrati zdravnika izven občin Idrija in Cerkno. Zavedamo se, da je to za nekatere skoraj nemogoča naloga in nam je srčno žal, da je do tega prišlo. Toda to je, v tem trenutku, edina rešitev, zlasti in predvsem za tiste, ki imajo zdravstvene težave ali čakajo na posege v bolnišnicah. Pričakujemo, da jim bodo na pomoč priskočili tudi na ZZS, saj to ni več v naši moči. V naslednjih letih, ko bomo zagotovili dovolj zdravnikov, se bodo lahko prepisali nazaj v Idrijo.

Dne 19. 12. 2024 je bil sprejet Zakon o dodatnih interventnih ukrepih za zagotovitev dostopnosti v zdravstvu, ki predvideva ustanavljanje dodatnih ambulant za paciente, ki nimajo izbranega osebnega zdravnika. Na osnovi zakonske materije smo že začeli s pripravo ustanavljanja dodatnih ambulant. Na osnovi zakona mora sicer ministrica za zdravje izdati ustrezen pravilnik in pripraviti seznam zdravstvenih domov, ki bodo te dodatne ambulante pridobili. Šele nato bomo te ambulante lahko ustanovili. Predvidevamo, da bo to možno že v januarju 2025. Pacienti se bodo lahko opredelili na ambulanto pri zdravniku, ki jih bo prvič sprejel. Ker še niso znani vsi pogoji, v trenutku, ko je nastalo to

gradivo, ne vemo v kakšnem obsegu bodo te ambulate v Idriji in Cerknem delovale, niti koliko zdravnikov se bo odločilo za to delo in v kakšnem obsegu. Zaradi administrativnih ovir, ki jih predvideva zakon, zanesljivo ne bodo mogle dosegati obsega ur, kot je bilo to v času delovanja nadomestne ambulate. V dodatnih ambulantah ne bodo mogli delati zdravniki, ki imajo manj kot 0,9 programa ambulate družinske medicine in specializanti od prvega do vključno tretjega letnika.

V letu 2025 bodo predvidoma zaključili specializacije trije specializanti družinske medicine. Če bodo ostali zaposleni v ZD Idrija, se bodo odločili, koliko ambulant družinske medicine bodo prevzeli ali pa bodo delo opravljali v enoti NMP oziroma satelitskem urgentnem centru. Obe varianti sta dobri. Z odločitvijo za ambulate družinske medicine bodo omogočili, da se bodo lahko pacienti opredelili pri njih. Če bodo delali v enoti NMP, bodo omogočili ostalim zdravnikom, da bodo lahko več dela opravili za svoje paciente. Razbremenitev zdravnikov bo mogoče pritegnila še kakšnega zdravnika za delo v ZD Idrija.

Zaključek

Zaposleni v ZD Idrija smo si v zadnjih štirih letih močno prizadevali, da bi vsi naši pacienti dobili potrebno zdravstveno oskrbo. Med te paciente štejemo tudi tiste, ki nimajo izbranega zdravnika. Delo smo organizirali tako, da je bilo zadoščeno vsem potrebam pacientov. Izboljšali smo dostopnost po telefonu. Zdravnikom in medicinskim sestram se moramo zahvaliti za požrtvovalnost, ki so jo izkazali v teh težkih razmerah.

Z odhodom specializantov na kroženje, prizadevnost obstoječih zdravnikov ni več zadostovala. Pred nami je bila težka odločitev, ki je prizadela paciente, ki nimajo izbranega zdravnika, za kar nam je zelo žal. Naše poslanstvo je, da zagotovimo zdravstveno oskrbo vsem pacientom, ki živijo v naših krajih. Zavedamo se, da je pomanjkanje zdravnikov močno poseglo v izpolnjevanje poslanstva in ne bežimo od odgovornosti. Zato si bomo z vsemi silami prizadevali, da ponovno vzpostavimo razmere, v katerih ne bo nobenemu pacientu potrebno iskati zdravnika izven Idrije ali Cerknega.

mag. Tomaž Glažar
Direktor

Tomaž
Glažar

Digitalno podpisal
Tomaž Glažar
Datum: 2024.12.27
08:33:46 +01'00'

VROČITI:

- Naslovniku
- Arhiv ZD Idrija